

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

24. Cuidam ex dato mutuo emersit damnum notabile, antequam mutuatarius fisset in mora soluendi, quasiuit, an possit à mutuatario aliquid pro illo damno petere, & teneatur mutuatarius dare? Et an qui ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

Sup. hoc in
Ref. 1. nor.
præterit in
eius princ. &
in Ref. 4. §. 2.

Sup. hoc in
Ref. 1. pen. &
lege etiam
§. vlt. vt ita
melius hæc
difficultas
dissoluitur.

9. 4. adducit, tanquam probabilem, eam sententiam, quæ docet, ea quacumque mora, etiam inculpabili, esse soluendum interesse lucri cessantis, seu damni emergentis. Et ita notauit Emmanuel Sà v. Mora, n. 2. vbi sic asserit: Obligatus ex delicto sepe est in mora: qui autem sine delicto, & non potest, aut cum difficultate potest, aut alioquin iusta causa excusatur; putant quidam, quod non sit in mora, adeoque non teneatur ad interessè ratione moræ, nisi ex pacto. Alij putant, eum, qui non soluit tempore debito, etiam sine culpa, in mora esse: quæ mihi opinio videtur mercatorum vsu recepta. Sic ille. Sed, quid dicendum, quando in contractu apponitur pœna conuenionalis, non vt satisfactio pro interessè, sed quatenus ad soluendum in termino debitor adigatur. Aliqui existimant, quod qui ex impotentia inculpabili omisit restituere tempore debito, teneatur in conscientia impositam pœnam exsoluere, Alij verò negant. Rationes, & Auctores vtriusque sententiæ inuenies apud Faustum in Speculo Confess. disp. 71. n. 1. & 2. Omnes itaque supradictæ opiniones sunt æquè probabiles. Sed de hac quæstione iterum redibit sermo.

RESOL. XXIV.

Cuidam ex dato mutuo emerit damnum notabile, antequam mutuarium fuisset in mora soluendi, quæsit, an possit à mutuario aliquid pro illo damno petere, & teneatur mutuatarius dare?

Et an, qui vi fraude, vel metu cogitur ad mutuum, licite possit damna emergentia recipere, quamuis hæc damna in pactum non fuerint deducta, & aliqua alia aduertuntur in his casibus? Ex p. 1. tr. 8. Ref. 71.

§. 1. Opinione affirmatiuam videtur insinuare Medina, & ex veteribus Maior in 4. disp. 15. q. 23. ad confirm. 1. arg. & in alia edit. q. 30. cuius sententiam ex notericis amplexus est Pitigian, in 4. sent. 10. 2. disp. 15. q. 1. a. 6. §. Præterea, col. 2. vbi ait: Teneatur mutuatarius soluere expensas, omniâque damna creditori, ratione mutui illata: vt, si corruit domus, vel si alia id genus infortunia eidem acciderunt, poteritque exigere totum damnum: quia non amittit, quod erat habiturus; sed, quod acta habebat: quamobrem poterit recompensationem bonorum, quæ ratione mutui amittit, exigere. Et esto, quod mutuator non adiecerit pactum de damno emergente, atque ita non possit contra mutuatarium in foro exteriori habere actionem; tamen in foro conscientie tenetur debitor vltra sortem ad interessè. Sic Pitigian, Hanc sententiam cum quadam limitatione docet Tolet. lib. 1. c. 32. in fin. putat enim, cum quis vi, vel fraude, vel metu cogitur ad mutuum, licite possit damna emergentia recipere; quamuis hæc damna in pactum non fuerint deducta.

2. Sed absolute contraria sententia tenenda est, quæ tenet Salas rr. de vsura, dub. 18. n. 4. & præter Doctores quos ipse citat, tenet etiam hanc sententiam Lessius lib. 2. c. 20. dub. 10. n. 73. Turrian. in 2. 2. tom. 2. disp. 61. dub. 3. n. 3. Filliuc. in q. mor. tom. 2. tract. 34. p. 2. cap. 5. n. 71. & alij Et ratio est: quia forsitan mutuatarius nollet cum eo onere mutuum accipere.

3. Ad id verò, quod dicit Pitigian, respondeo, non loqui consequenter; nam, quod in foro interno ex iustitia restituendum est, etiam restituendum est in foro externo, nisi probatio actori desit. Sed in hac re notent Confessarij breuiter hæc tria. 1. Si non intersit pactum ante moram, vt diximus, ad nihil mutuatarius tenetur. 2. Post moram tenetur ad damnum intrinsecum, non ad extrinsecum, modò mora sit culpabilis. 3. Si fiat pactum, possit teneatur ad omne damnum intrinsecum, & extrinsecum, ante, & post moram, etiam si mora (secundum aliquos) non sit culpabilis. Et ratio est: quia ille, qui mutuat, potest cauere omni suæ indemnitati, Sed de hoc nos alibi.

Alibi in §.
præced. Ref.

RESOL. XXV.

An pœna conuenionalis soluenda sit ante iudicis sententiam?

Et an dicta pœna debeatur in conscientia, si debitor non sit in mora culpabilis, vel si non sit moderata?

Et an dicta pœna conuenionalis intra contrahentes sit licita? Ex p. 1. tr. 8. Ref. 29.

§. 1. Affirmatiuè respondet Regius in suis res. cas. 43. n. 14. & citat Couarruiam, Medinam, Salon. K. ebellum, & Azorium, quibus ego addo Reginaldum 10. 2. lib. 25. c. 22. n. 228. Malderum in 2. 2. tr. 4. c. 3. dub. 18. Turrianum in 2. 2. tom. 2. disp. 61. dub. 3. n. 9. Filliucium 10. 2. tract. 34. c. 5. n. 105. Salam tract. de vsuris, dub. 21. n. 3. Emmanuel Sà v. Pœna, n. 2. Molinam 10. 2. disp. 317. n. 2. Gutierrez de matr. c. 18. n. 19. Molfesum in summ. 10. 2. tr. 12. c. 23. n. 43. Megalam in 2. 2. lib. 2. c. 15. q. 2. n. 19. Vide etiam Nauarram de restitu. lib. 3. c. 2. n. 335. Et ratio est: quia hæc est differentia inter pœnam legalem, & conuenionalem: nam illa non debetur ante iudicis sententiam; hæc autem maxime.

2. Hæc sententia est probabilis: sed contraria non caret sua probabilitate, vt etiam Authores citati fatentur. Et ita absolute docet Sanchez de matr. tom. 1. lib. 1. disp. 37. n. 4. Valq. in p. 2. tom. 2. disp. 173. c. 1. Nauarrus c. 23. n. 67. Beia p. 1. cas. 41. Vide etiam Homobonum de exam. Eccles. p. 2. tr. 9. c. 15. q. 47. Lessium lib. 2. c. 20. dub. 15. n. 136. & Layman in Theolog. mor. lib. 3. sect. 5. tr. 4. c. 16. n. 11 qui asserunt, hanc sententiam esse probabilem. Et ratio est: quia hæc videtur intentio contrahentium, nisi aliud exprimat.

3. Notandum est etiam, quod dicta pœna non debetur in conscientia, si debitor non sit in mora culpabilis, vel si non sit moderata. Item, si debitor soluit partem debiti præfixo termino non tenetur ad persoluendam integram pœnam; sed tantum ad partem pro ratione partis non solute. Et tandem interuallum vnus hebdomadæ, imò, & viginti dierum secundum Mercatum, & Regium, vbi sup. n. 17. non dicitur mora notabilis, vt quis teneatur ad pœnam conuenionalem. Et hæc omnia obseruant DD. citati, qui multum ad praxim conducibilia sunt.

4. Sed, an supradicta pœna conuenionalis inter contrahentes sit licita? vide Narbonam in 3. p. Recop. lib. 5. tit. 18. l. 13. q. 1. n. 56. vbi contrariæ sententiæ concordat, lege illam, & non pigebit. Vide etiam Grammaticum dec. 58. n. 6. Gutierrez de iuram. confirm. p. 1. c. 36. n. 10. Gamma dec. 218. nu. 8. Barbof. in l. 2. p. 1. n. 42. ff. sol. matr. Pereira de empr. & vend. c. 29. n. 22. & alios penes ipsos.

RESOL. XXVI.

Cum lucrum cessans debeat mutuari, quæritur modo, an totum, vel in qua quantitate debeat?

Et proponitur Regula, secundum quam Confessarij possint sine scrupulo taxare quantitatem supradicti lucri cessantis. Ex p. tr. 8. Ref. 64.

§. 1. Vanam conditiones ad legitimum interessè, ratione lucri cessantis, recipiendum exigatur, declarant fuscè Doctores, qui communiter docent, quod non deducatur in pactum totum lucrum, quod sperabatur ex vsu pecuniæ, vel alterius rei mutuate; sed deductis expensis, quæ faciendæ erant in negotiatione, detrahendò; aliquid propter pericula, seu incertitudinè lucri. Et ratio est clara: quia tantò minus valet lucrum in spe, quàm in re, quantò magis spes frustrari potest, spe etiam omnibus circumstantiis; minus etiam valet lucrum obtinendum cum expensis, quàm sine illis. Sic Rodriq.

Sup. hoc in
in Ref. 31.
vlt. post mo-
ditum, & re-
Sed quid.